

ÚtgefandiLæknafélag Íslands
Læknafélag Reykjavíkur**Ritstjórn**Engilbert Sigurðsson,
ritstjóri og ábyrgðarmaður
Anna Gunnarsdóttir
Gylfi Óskarsson
Hannes Hrafnkelsson
Sigurbergur Kárasón
Tómas Guðbjartsson
Þórdís Jóna Hrafnkelsdóttir
Þórunn Jónsdóttir**Tölfræðilegur ráðgjafi**

Thor Aspelund

RitstjórnarfulltrúiVédís Skarphéðinsdóttir
vedis@lis.is**Blaðamaður og****ljósmyndari**Hávar Sigurjónsson
havar@lis.is**Auglýsingastjóri og ritari**Dögg Árnadóttir
dogg@lis.is**Umbrot**Sævar Guðbjörnsson
saevar@lis.is**Upplag**

1700

Áskrift12.400,- m. vsk.
Lausasala
1240,- m. vsk.**Prentun, bókband****og pökkun**Oddi,
umhverfissvottuð
prentsmiðja
Höfðabakka 3-7
110 Reykjavík**© Læknablaðið**

Læknablaðið áskilur sér rétt til að birta og geyma efni blaðsins á rafrænu formi, svo sem á netinu. Blað þetta má eigi afrita með neinum hætti, hvorki að hluta né í heild, án leyfis.

Fræðigreinar Læknablaðsins eru skráðar (höfundar, greinarheiti og útdráttir) í eftirtalda gagnagrunna: Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition og Scopus.

The scientific contents of the Icelandic Medical Journal are indexed and abstracted in Medline (National Library of Medicine), Science Citation Index (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition and Scopus.

ISSN: 0023-7213

Helgafellsspítali við gatnamót Vesturlandsvegjar og Þingvallavegjar árið 1942.

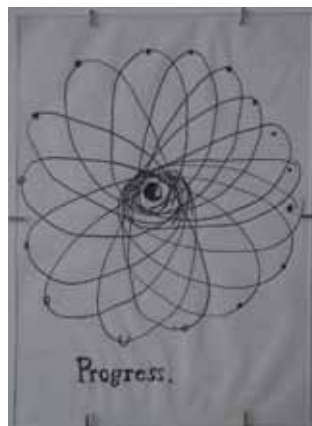
Hvar á nýr Landspítali að rísa?

Þessi mynd er tekin vorið 1942 af Helgafellsspítala sem breski og ameríski herinn reisti við gatnamót Vesturlandsvegjar og Þingvallaaafleggjara við Köldukvísl, og var starfræktur þar til í júní 1944. Þar má enn sjá nokkur ummerki um starfsemi og sagan segir að reimleikar séu þarna í holtinu, bresk hjúkrunarkona með kapp og hitamæli lætur vist stundum á sér kræla. Spítalinn var vel búinn af lækningatækjum og 660 manna starfslíði, og þar voru um 1000 sjúkrarymi í stórum sjúkrastofum með 40 til 40 rúmum. Spítalinn var í 160 bröggum sem voru tengdir með göngum svo fólk kæmist á milli bragganna hratt og örugglega án tillits til veðurs og færdar. Heitt vatn var leitt frá Suður-Reykjum og þótti mikill munaður að hafa óþrjótandi sjóðheitt baðvatn fyrir sjúklinga og starfsmenn.

Helgafellsspítali var einskona landspítali ameríska hersins hér á landi og veitti fullkornustu spítalaþjónustuna. Ekki er annað hægt að segja en að staðsetningin sé miðsvæðis á Stór-Reykjavíkursvæðinu. Í blaðinu núna er viðtal við Friðþór Eydal um herspítalana á Íslandi á stríðsárunum, bls. 150-4.

LISTAMAÐUR MÁNAÐARINS

Verk **Daniels Karls Björnssonar** (f. 1974) ber ekki sérstakt heiti en það var kynnt á sýningu sem var kölluð *Endurskin frá garði* í febrúar 2013. Það samanstendur af ýmsum þáttum en burðarrásinn er stór og mikil trekt smíðuð úr timbri. Hún er full af stórum rauðum eplum sem glampar á því þau eru sykurhúðuð eins og þau sem maður getur stundum keypt á mörkuðum eða götuhátíðum. Undir trektinni er bakki þar sem rauðleitir vökví rennur saman eftir því sem eplin hrörna og gerjast á meðan á sýningunni stendur. Verkið tekur sem sagt breytingum frá opunardeggi og til lokunar, frá því að vera aðlaðandi yfir í eitthvað síður girnilegt. Aðrir þættir verksins felast í gerðarlegri krukku sem er full af vökva; maður getur sér þess til að þar sé á ferð síróp frá fyrri samþæriglegum tilraunum listamannsins með sama efni. Þá er lítil teikning nálægt sem sýnir sporbaug jarðar í kringum sólu undir yfirskriftinni *Progress*. Teikningin gerir grein fyrir því þegar jörð og sól eru næst og fjærst hvort öðru. Loks leikur lýsing stórt hlutverk, en verkinu er komið fyrir

við glugga þar sem dagsbirtan flæðir inn. Í kring er síðan komið fyrir rafljósum sem varpa annars vegar útfjólubláu ljósi á verkið og hins vegar innrauðu. Þegar degi hallar sést verkið að utan í gegnum rúðuna, baðað hinu sérstaka ljósi. Daníel Karl endurspeglar í verki sínu áhuga á óstöðugleika efnis og aðstæðna. Verkið felur í sér ýmsar andstæður, eða gagnstæðar hliðar á sama peningi. Hann bendir á hina viðvarandi undiröldu breytinga og ummyndana allt í kringum okkur þar sem efnisheimurinn er ýmist í vexti eða niðurbroti, tekur stöðugt á sig nýja mynd í mislangvinnu ferli og verður að einhverju allt öðru. Eins sjáum við hlutina sífellt í nýju ljósi, allt eftir sjónarhól, stund og stað þar sem ótal þættir hafa áhrif á upplifun okkar og skilning. Raflýsingin í kringum verkið er á öndverðum mörkum sýnilegs ljóss og undirstrikar loks þá staðreynd að skynjun okkar eru takmörk sett og að ekki er allt sem sýnist.

Markús Þór Andrésson